

Psikolojik Danışma Yardımına İlişkin Beklentiler Ölçeği Yetişkin Formunun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Arş. Gör. Dr. Burcu Pamukçu

Ege Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, burcu.pamukcu@ege.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı genç yetişkinler için geliştirilmiş olan Psikolojik Danışma Yardımına İlişkin Beklentiler Ölçeği'nin (PDBÖ) psikometrik özelliklerinin yetişkin popülasyon için incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubu Türkiye'nin çeşitli illerinde ikamet eden 25-64 yaş arası 355 yetişkinden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri PDBÖ ve Psikolojik Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği kullanılarak Google form aracılığı ile toplanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği kapsamında yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonuçları ölçeğin genç yetişkin formunda olduğu gibi dört faktörlü bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymuştur. Ölçekte yer alan kendini açma ve kabul, kolaylaştırıcılık, destekleyicilik ve yönlendiricilik faktörlerinin psikolojik danışma yardımına ilişkin beklentiler değişkenini açıklayıp açıklamadığını incelemek amacıyla yapılan ikinci düzey faktör analizi sonuçları modelin kabul edilebilir uyum değerlerine sahip olduğunu göstermiştir ($\chi^2/df=2.90$, $p<.000$, $RMSEA=.073$, $S-RMR=0.064$, $CFI=.95$). Ölçüte dayalı geçerlik kapsamında, PDBÖ ile Psikolojik Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği puanları arasındaki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı $.41$ ($p<.01$) olarak bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirliğini ortaya koymak amacıyla McDonald's Omega iç tutarlılık katsayısı ve test-tekrar test güvenirlilik katsayısı hesaplanmıştır. Araştırma sonucunda PDBÖ yetişkin formunun McDonald's omega iç tutarlılık katsayısı $.96$, test-tekrar test güvenirlilik katsayısı $.77$ ($p<.01$) olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular, Psikolojik Danışma Yardımına İlişkin Beklentiler Ölçeği'nin yetişkin popülasyonun psikolojik danışmadan beklentilerini ölçmede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Sözcükler: Psikolojik danışma, beklentiler, yetişkin, geçerlik, güvenirlilik.

Giriş

Sunulan psikolojik yardımın türünden ve dayandığı kuramsal temelden bağımsız olarak, danışanların psikolojik danışmaya ilişkin beklentilerinin profesyonel yardım almaya karar vermelerinde, yardım sürecine devam etmelerinde ve bu süreçteki kazanımlarının düzeyinde önemli bir role sahip olduğu bilinmektedir (Barich, 2002; Clinton, 1996; Joyce ve Piper, 1998; Patterson, Anderson ve Wei, 2014). Bireyler henüz psikolojik yardım almak için başvuru yapmamış olsalar bile psikolojik danışma sürecine ilişkin gerçekçi ya da gerçekçi olmayan birçok beklentiye sahip olabilirler. Bu bağlamda psikolojik danışmadan beklentiler, kişinin psikolojik danışma sürecinde ve sonucunda olacaklara ilişkin inancı olarak tanımlanmaktadır (Tinsley, 2008; Tinsley, Bowman ve Ray, 1988). Alanyazında psikolojik danışmadan beklentiler *rol beklentisi* ve *sonuç beklentisi* olmak üzere iki boyutta ele alınmaktadır (Tinsley ve diğ., 1988). Rol beklentisi, kişinin psikolojik danışma sürecinde olacaklara ilişkin beklentisidir. Örneğin kişi yardım sürecinde daha az sorumluluk almak isterken psikolojik danışmanın daha yönlendirici olmasını bekleyebilir ya da kendisi daha aktif olmak isterken psikolojik danışmanın yönlendirici olmamasını isteyebilir. Görüldüğü gibi, rol beklentileri hem danışanın hem de psikolojik danışmanın yardım sürecindeki davranış ve tutumlarına yönelik olabilmektedir (Nock, Phil ve Kazdin, 2001). Sonuç beklentisi ise kişinin yardım süreci sonunda olacaklara ilişkin beklentisi olarak tanımlanmaktadır. Psikolojik danışma süreci sonunda elde edilecek kazanımlar, değişimler ve çıktılara yönelik beklentiler, sonuç beklentisi kapsamında değerlendirilmektedir (Arnkoﬀ, Glass, ve Shapiro, 2002; Dew ve Bickman, 2005).

Psikolojik danışmadan beklentilerin, psikolojik yardım sürecinde önemli rol oynayabilecek bir faktör olmasının ortaya konmasıyla birlikte, bu beklentileri ölçmek amacıyla çeşitli ölçme araçlarının geliştirilmesine odaklanılmıştır. Alanyazında psikolojik danışmadan beklentileri ölçmeye yönelik olarak geliştirilen ilk ölçme aracı Tinsley, Workman ve Kass (1980) tarafından geliştirilen "Psikolojik Danışmadan Beklentiler Ölçeği (The Expectations about Counseling Scale)"dir. İlk olarak üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmadan beklentilerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bu ölçek 135 madde ve dört alt boyuttan oluşmaktadır. Kişisel sorumluluk, kolaylaştırıcı koşullar, psikolojik danışmanın uzmanlığı ve destekleyicilik olarak isimlendirilen bu dört alt boyut kendi içinde de toplamda 17 faktörü barındırmaktadır. Ölçeğin madde sayısının fazla olması kullanımını zorlaştırdığı için ilerleyen zamanlarda ölçeğin 66 maddelik kısa formu geliştirilmiş (Tinsley, 1982, akt. Barich, 2002) ve daha güçlü psikometrik özelliklere sahip olması sebebiyle kısa form alanyazında psikolojik danışmadan beklentileri ölçmede daha sık tercih edilen ölçme aracı olmuştur. Ölçeğin kısa formu da orijinal formuyla aynı alt boyutlardan oluşmaktadır. Alanyazın incelendiğinde, psikolojik danışmadan beklentileri ölçmek amacıyla "Terapiye İlişkin Beklentiler Ölçeği" (Shappel, 2004), "Minnesota Psikoterapi Beklenti Ölçeği"

(Marsden, 2013, akt. Marsden, 2014) ve “Terapiden Beklentiler Ölçeği (Kibane ve Jahoda, 2011) gibi ölçme araçlarının da geliştirildiği ancak en yaygın olarak kullanılan ölçme aracının Psikolojik Danışmadan Beklentiler Ölçeği (Tinsley, 1982, akt. Barich, 2002) olduğu görülmektedir. Psikolojik Danışmadan Beklentiler Ölçeği’nin, farklı çalışmalarda ergen (Moore-Thomas ve Lent, 2007), yetişkin (Belaire ve Young, 2002; Kelly, 2014) ve yaşlı (Kunkel ve Williams, 1991; Lagana, 1995) popülasyonlarla da sıklıkla kullanıldığı görülmektedir.

Türkiye’de yürütülen araştırmalar incelendiğinde, psikolojik danışmadan beklentileri ölçmek amacıyla kullanılan tek ölçme aracının Lüleci, Soylu ve Canbulat (2015) tarafından geliştirilen “Psikolojik Danışma Yardımına İlişkin Beklentiler Ölçeği” olduğu görülmüştür. Üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmadan beklentilerini ölçmek amacıyla geliştirilen ölçek 23 madde ve dört alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları Kendini açma ve kabul (örn. “Sorununun şu anki hayatımı nasıl etkilediğiyle ilgili konuşmak isterim”), Kolaylaştırıcılık (örn. “Psikolojik danışmanımın sorunlarımı anlatmamı sağlayacak sorular sormasını beklerim.”), Destekleyicilik (örn. “Psikolojik danışmanımın bana değer verdiğini hissetmek isterim.”) ve Yönlendiricilik (örn. “Psikolojik danışmanımın sorunuma yönelik işe yarar tavsiyelerde bulunmasını isterim.”) olarak isimlendirilmiştir. Öte yandan, alanyazında yetişkinlerin psikolojik danışmadan beklentilerini ölçmeye yönelik bir ölçme aracına rastlanmamıştır. 2018 yılı istatistiklerine göre Türkiye nüfusunun %52’sini 25-64 yaş arası yetişkin bireylerin oluşturduğu düşünüldüğünde (Türkiye İstatistik Kurumu, 2019), bu yaş aralığında yer alan bireylerin psikolojik danışmadan beklentilerini belirlemenin son derece önemli olduğu düşünülmektedir. Bireylerin psikolojik yardım almaya karar vermelerinde, bu yardımı almak için harekete geçmelerinde, yardım sürecinde psikolojik danışmanları ile terapötik çalışma uyumu geliştirmelerinde, süreci erken bırakmalarını önlemede ve sürecin sonunda elde ettikleri kazanımlarda rol oynayan beklentilerin anlaşılması bu popülasyona yardım sunan profesyonellere ışık tutacaktır. Bu bilgiler ışığında, bu araştırmanın amacı Lüleci ve arkadaşları (2015) tarafından geliştirilen Psikolojik Danışma Yardımına İlişkin Beklentiler Ölçeği’nin yetişkin formunun psikometrik özelliklerini incelemektir.

Yöntem

Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu Türkiye’nin çeşitli illerinde ikamet eden 25-64 yaş arası ($\bar{X}$ =36.20, ss =9.64) 355 yetişkinden oluşmaktadır. Katılımcıların 107’si erkek (%30.1), 248’i kadındır (%69.9). Eğitim durumları incelendiğinde, katılımcıların %29’unun lisansüstü, %55’inin üniversite, %9’unun lise, %7’sinin ise ortaokul ve ilkökul mezunu olduğu görülmüştür. Katılımcılardan %53’ü Ege, %16’sı Marmara, %15’i İç Anadolu, %8’i Akdeniz ve %8’i ise diğer bölgelerde ikamet etmektedirler. Son olarak, katılımcıların %46’si daha önce psikolojik yardım aldıklarını, %54’ü ise almadıklarını belirtmiştir.

Veri Toplama Araçları

Psikolojik Danışma Yardımına İlişkin Beklentiler Ölçeği. Psikolojik Danışma Yardımına İlişkin Beklentiler Ölçeği Lüleci, Soylu ve Canbulat (2015) tarafından geliştirilmiştir. PDBÖ 23 madde ve “Kendini Açma ve Kabul”, “Yönlendiricilik”, “Kolaylaştırıcılık” ve “Destekleyicilik” olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır. Beşli derecelendirme ölçeği ile puanlanan ölçekten alınabilecek toplam puan 23 ile 115 arasındadır. PDBÖ’nin iç tutarlılık katsayısı .93 ve Kendini Açma ve Kabul, Yönlendiricilik, Kolaylaştırıcılık ve Destekleyicilik alt boyutları için hesaplanan iç tutarlılık katsayıları sırasıyla .90, .88, .78 ve .81 bulunmuştur.

Profesyonel Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği. Bireylerin profesyonel yardım almaya ilişkin tutumlarının belirlenmesini amaçlayan ölçek 18 madde ve iki alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin birinci alt boyutu psikolojik yardım almaya ilişkin olumlu görüşleri, ikinci faktörü ise psikolojik yardım almaya ilişkin olumsuz görüşleri içermektedir. Beşli likert tipinde değerlendirilen ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .90, test tekrar-test katsayısı ise .77’dir. Ölçekten alınabilecek puanlar 18-90 arasındadır ve ölçekten alınan yüksek puanlar bireylerin psikolojik yardıma ilişkin daha olumlu tutuma sahip oldukları anlamına gelmektedir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri Google Form çevrimiçi anket aracılığıyla gönüllü katılımcılardan toplanmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacına ilişkin bilgiler verilmiş ve bilgilendirilmiş onayları alınmıştır. Ölçek formunun doldurulması yaklaşık 10 dakika sürmektedir.

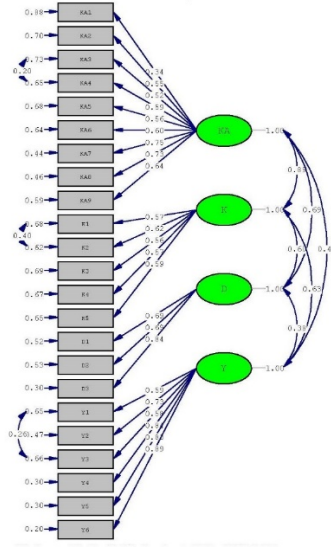
Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri SPSS 23.0 ve LISREL 8.80 paket programları kullanılarak analiz edilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliği doğrulayıcı faktör analizi ve ölçüte dayalı geçerliği ise Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu ile değerlendirilmiştir. Ölçeğin güvenilirliğini test etmek amacıyla McDonald’s Omega iç tutarlılık katsayısı hesaplanmış ve test tekrar-test güvenilirliği Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu katsayısı ile değerlendirilmiştir.

Bulgular

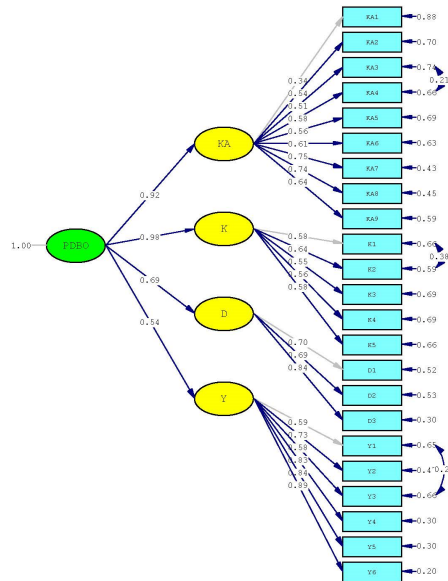
Doğrulamalı Faktör Analizi

Ölçeğin dört faktörlü yapıya sahip olduğu denencesi doğrulamalı faktör analizi ile test edilmiştir. DFA sonuçları değerlendirilirken, Ki-Kare değerinin serbestlik derecesine oranının üçten küçük olması, CFI uyum iyiliği değerinin .95'ten ve ve SRMR değerlerinin ise .08'in altında olması kriterleri dikkate alınmıştır (Schermer-Engel, Moosbrugger ve Müller, 2003). İlk analiz sonuçları incelendiğinde, elde edilen uyum iyiliği değerlerinin kabul edilebilir düzeyde olmadığı görülmüştür ($\chi^2/df = 3.86$, $p < .000$, RMSEA = 0.090, S-RMR = 0.075, CFI = 0.94). Bu nedenle modifikasyon indekslerinde iyileştirme yoluna gidilerek, artık değerler arasında kovaryansı yüksek olanlar için yeni kovaryanslar oluşturulmuştur. Gerekli modifikasyon işlemlerinden sonra elde edilen modele ait değerlerin kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($\chi^2/df = 2.82$, $p < .000$, RMSEA = 0.072, S-RMR = 0.060, CFI = 0.96). PDBÖ'ye ilişkin dört faktörlü model ve maddelere ilişkin standartlaştırılmış parametre tahminlerinin yer aldığı model Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. PDBÖ'ye İlişkin Birinci Düzey Faktör Analizi

Ölçekte yer alan dört faktörün bir bütün olarak psikolojik danışma yardımına ilişkin beklentileri anlamlı bir şekilde açıklayıp açıklamadığını test etmek amacıyla ikinci düzey doğrulamalı faktör analizi yapılmıştır. İkinci düzey faktör analizi sonuçları modelin kabul edilebilir uyum değerlerine ($\chi^2/df=2.90$, $p < .000$, RMSEA=.073, S-RMR=0.064, CFI=.95) sahip olduğunu göstermektedir. İkinci düzey doğrulamalı faktör analizi modeli Şekil 2'de verilmiştir. Sonuç olarak, PDBÖ'nün dört faktörlü yapısı doğrulanmıştır.

Şekil 2. PDBÖ'ye İlişkin İkinci Düzey Faktör Analizi

Ölçüte Dayalı Geçerlik Çalışması

PDBÖ'nün ölçüte dayalı geçerlik çalışması kapsamında, PDBÖ ile Profesyonel Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği puanları arasındaki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı $.41$ ($p < .01$) olarak bulunmuştur. Elde edilen ilişki düzeyi iki ölçek arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur (Cohen, 1988).

Güvenirlilik Çalışmaları

PDBÖ'nün güvenirliliği, McDonald's Omega iç tutarlık katsayısı ve test tekrar-test yöntemi kullanılarak test edilmiştir. McDonald's Omega katsayıları Kendini Açma ve Kabul alt boyutu için $.88$, Kolaylaştırıcılık alt boyutu için $.79$, Destekleyicilik alt boyutu için $.88$, Yönlendiricilik alt boyutu için $.94$ olarak hesaplanmıştır. PDBÖ'nün bütününe ilişkin iç tutarlık güvenirlilik katsayısı ise $.96$ 'dır. Test tekrar-test güvenirliliği kapsamında, ölçek 84 katılımcıya dört hafta ara ile iki kez uygulanmış ve iki uygulama arasındaki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı $.77$ ($p < .01$) olarak bulunmuştur. Elde edilen bulgular, PDBÖ'nün güvenilir sonuçlar verdiğini ortaya koymuştur.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada genç yetişkinlere yönelik olarak geliştirilen Psikolojik Danışma Yardımına İlişkin Beklentiler Ölçeği'nin yetişkin popülasyon için psikometrik özellikleri incelenmiştir. Ölçeğin faktör yapısının yetişkinlerden oluşan bir örnekleme benzer olup olmadığını belirlemek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonuçları ölçeğin yetişkin formunun, orijinal ölçekte olduğu gibi dört faktörlü bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymuştur (Lüleci ve diğ., 2015). Dört faktör altında yer alan maddelerde de orijinal ölçekle aynı dağılım görülmüştür. Buna göre Kendini Açma ve Kabul boyutu 9 maddeden, Kolaylaştırıcılık boyutu 5 maddeden, Destekleyicilik boyutu 3 maddeden ve Yönlendiricilik boyutu ise 6 maddeden oluşmaktadır. Söz konusu faktör yapısının yurtdışında psikolojik danışmadan beklentileri belirlemek amacıyla sıklıkla kullanılan Psikolojik Danışmadan Beklentiler Ölçeği (Tinsley ve diğ., 1980) ile de paralellik gösterdiği görülmektedir. Söz konusu ölçekte de destekleyicilik ve kolaylaştırıcılık boyutları yer almaktadır ve kişisel sorumluluk alt boyutu PDBÖ'de yer alan Kendini Açma ve Kabul boyutu ile benzer beklentileri ölçmeyi hedeflemektedir. Son olarak, psikolojik danışmanın uzmanlığı alt boyutunun ise, PDBÖ'de yer alan Yönlendiricilik faktörü ile benzer maddeleri kapsadığı görülmektedir. Bu bağlamda, PDBÖ yetişkin formunun, genç yetişkin formu ile bire bir aynı yapıya sahip olduğu ve yurtdışı alanyazında aynı amaç için geliştirilmiş ölçme araçlarıyla benzer yapısal özellikler gösterdiği görülmektedir (Lüleci ve diğ., 2015; Tinsley ve diğ., 1980).

PDBÖ'nün ölçüte dayalı geçerliliği kapsamında, Psikolojik Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği ile arasında orta düzeyde ($.41$, $p < .01$) ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Ölçeğin güvenirlilik çalışması kapsamında hesaplanan McDonald's Omega katsayısı tüm ölçek için $.96$ olarak hesaplanmıştır. McDonald's Omega katsayıları Kendini Açma ve Kabul alt boyutu için $.88$, Kolaylaştırıcılık alt boyutu için $.79$, Destekleyicilik alt boyutu için $.88$, Yönlendiricilik alt boyutu için $.94$ olarak hesaplanmıştır. Son olarak, ölçeğin test-tekrar test güvenirlilik katsayısı $.77$ ($p < .01$) olarak bulunmuştur. Özetle bu bulgular ışığında, Psikolojik Danışma Yardımına İlişkin Beklentiler Ölçeği'nin yetişkin popülasyonun psikolojik danışmadan beklentilerini ölçmede geçerli ve güvenilir puanlar veren bir ölçme aracı olduğunu söylemek mümkündür.

Psikolojik yardım alma kararını vermeden, psikolojik yardım sürecinin sonlanmasına kadar tüm aşamalarda önemi ortaya konmuş olan beklentilerin daha derinden anlaşılmasının araştırmacılar ve ruh sağlığı uzmanları açısından son derece önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda atılacak en önemli adımlardan biri de psikolojik danışma yardımına ilişkin beklentileri belirlemeye yönelik ölçme araçlarının alanyazına kazandırılmasıdır. Türkiye'deki alanyazın incelendiğinde, birçok ölçme aracının üniversite öğrencileri ile geliştirildiği ve genç yetişkinlere ilişkin değişkenleri ölçmeyi amaçladıkları görülmektedir. Psikolojik danışmadan beklentileri ölçmeye yönelik tek ölçme aracının da üniversite öğrencilerine yönelik olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu çalışmanın nüfusun büyük bir bölümünü oluşturan yetişkinlerin psikolojik danışmadan beklentilerini belirlemeyi sağlayacağı ve ruh sağlığı uzmanlarına bu konuda ışık tutacağı düşünülmektedir.

Öneriler

Bu çalışma yetişkinlerin psikolojik danışmadan beklentilerini belirlemeyi amaçlayan bir ölçme aracının alanyazına kazandırılması bakımından önemlidir. Ancak elde edilen psikometrik özelliklerin farklı örneklerle yürütülecek çalışmalarda yeniden test edilmesi son derece önemlidir. Bu araştırmanın verileri gönüllü katılımcılardan elde edilmiştir ve örneklemin büyük bölümünün lisans ve lisansüstü eğitime sahip oldukları görülmüştür. Bu nedenle, eğitim düzeyi ve sosyoekonomik durum bakımından daha homojen çalışma grupları ile araştırmanın tekrarlanması önerilmektedir. Buna ek olarak, ileriki çalışmalarda bu çalışmada yer almayan farklı geçerlik ve güvenirlilik kanıtlarına da yer verilmesi önemli görülmektedir. Bu araştırma sonucunda genç yetişkinlerin ve yetişkinlerin psikolojik danışmadan beklentilerinin benzer yapıda olduğu görülmekle birlikte, beklentilerin farklı yaş

gruplarında değişiklik gösterebileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle, PDBÖ'nün ergenlerin ya da yaşlıların psikolojik danışmadan beklentilerini ölçmede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olup olmadığının değerlendirilmesi; değilse bu yaş grubundaki bireylerin beklentilerini ölçmek amacıyla ölçme araçlarının geliştirilmesi gerekli görülmektedir.

Kaynaklar

- Arnkoﬀ, D. B., Glass, C. R. ve Shapiro, S. J. (2002). Expectations and preferences. İçinde J. C. Norcross (Ed.), *Psychotherapy relationships that work: Therapist contributions and responsiveness to patients* (s. 335-356). New York: Oxford University Press.
- Barish, A. W. (2002). Client expectations about counseling. İçinde G. S. Tryon (Ed.), *Counseling based on process research: Applying what we know* (s.27-65). Boston: Allyn & Bacon.
- Belaire, C. ve Young, J. S. (2002). Conservative Christians' expectations of non-Christian counselors. *Counseling and Values*, 46(3), s.175-187.
- Clinton, D. N. (1996). Why do eating disorder patients drop out? *Psychotherapy and Psychosomatics*, 65(1), s.29-35.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2. Baskı). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Dew, S. E. ve Bickman, L. (2005). Client expectancies about therapy. *Mental Health Services Research*, 7(1), s.21-33.
- Joyce, A. S. ve Piper, W. E. (1998). Expectancy, the therapeutic alliance, and treatment outcome in short-term individual psychotherapy. *The Journal of Psychotherapy Practice and Research*, 7(3), 236.
- Kelly, S. (2014). *Males' expectations of counseling*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Western Michigan University, [Kalamazoo](http://www.kalamazoo.edu), USA.
- Kilbane, A. L. ve Jahoda, A. (2011). Therapy expectations: Preliminary exploration and measurement in adults with intellectual disabilities. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 24(6), s.528-542.
- Kunkel, M. A. ve Williams, C. (1991). Age and expectations about counseling: Two methodological perspectives. *Journal of Counseling & Development*, 70(2), s.314-320.
- Lagana, L. (1995). Older adults' expectations about mental health counseling: A multivariate and discriminant analysis. *The International Journal of Aging and Human Development*, 40(4), s.297-316.
- Lüleci, B., Soylu, Y. ve Canbulat, N. (2015). Psikolojik danışma yardımına ilişkin beklentiler ölçeğinin geliştirilmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 5(3), 313-326.
- Marsden, T. E. (2014). *Client expectations and pretreatment attrition at a community mental health center*. (Yayımlanmamış doktora tezi). University of Central Arkansas, Arkansas, USA.
- Moore-Thomas, C. ve Lent, R. W. (2007). Middle school students' expectations about counseling. *Professional School Counseling*, 10(4), 410-418.
- Nock, M. K., Phil, M. ve Kazdin, A. E. (2001). Parent expectancies for child therapy: Assessment and relation to participation in treatment. *Journal of Child and Family Studies*, 10(2), 155-180.
- Patterson, C. L., Anderson, T. ve Wei, C. (2014). Clients' pretreatment role expectations, the therapeutic alliance, and clinical outcomes in outpatient therapy. *Journal of Clinical Psychology*, 70(7), 673-680.
- Schermeller-Engel, K., Moosbrugger, H. ve Müller, H. (2003).Evaluating the fit of structural equation models: Test of significance and descriptive goodness-of fit measures. *Methods of Psychological Research*, 8, 23-74.
- Shappel, S. L. (2004). *The development of a measure of client expectations for therapy*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). The Florida State University, Florida, USA.
- Tinsley, H. E. A. (2008). Expectations about therapy. İçinde F. T. Leong, E. M. Altmaier & B. D. Johnson (Ed.), *Encyclopedia of Counseling* (Vol. 2, s. 593-599). Thousand Oaks, CA: Sage Publications Inc.
- Tinsley, H. E. A., Bowman, S. L. ve Ray, S. B. (1988). Manipulation of expectancies about counseling and psychotherapy: Review and analysis of expectancy manipulation strategies and results. *Journal of Counseling Psychology*, 35, 99-108.
- Tinsley, H. E., Workman, K. R. ve Kass, R. A. (1980). Factor analysis of the domain of client expectancies about counseling. *Journal of Counseling Psychology*, 27(6), 561-570.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2019). Yıl, yaş grubu ve cinsiyete göre nüfus. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1027 adresinden elde edildi.
- Türküm, A. S. (2004). Developing a scale of attitudes toward seeking psychological help: Validity and reliability analyses. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 26(3), 321-329.